Пише: Брајан Вајтмор
уторак, 03 јун 2008 19:49

Када је ЕУ ове недеље најавила да ће одложити слање полицијске мисије на Косово, то није била само обична бирократска конфузија.

Напротив, аналитичари кажу да је одлагање намерни резултат координисане стратегије Србије и њене савезнице Русије да саботирају нову косовску државност.

Када је Косово у фебруару прогласило независност, део плана је био да ЕУ преузме полицијске дужности од Унмика, чији мандат истиче средином јуна. Мисија ЕУ се сматра кључном за успостављање стабилности и безбедности у раној фази косовске независности.

Али Русија је за сада ефикасно блокирала пренос овлашћења претњом да ће у Савету безбедности УН ставити вето на давање овлашћења за мисију ЕУ. Званичници ЕУ су 26. маја објавили да полицијска мисија Еулекс неће моћи да буде распоређена пре септембра. Аналитичари кажу да би то могло да доведе до нестабилности и пружи прилику за даље мешање Србије у унутрашње ствари Косова.

"Неизвесна ситуација шаље две лоше поруке. Као прво, Београд и даље може да игра неку улогу на Косову. А хендикепиране су и косовске институције зато што не могу да испуњавају своје функције на читавој територији Косова у оквиру задатог временског оквира", каже правни аналитичар из Приштине Абдулах Робај.

До хаоса око преноса овлашћења са Унмика на Еулекс је дошло због тога што Београд покушава да учврсти контролу над северним Косовом, српском енклавом у земљи у којој велику већину становништва чине Албанци. Косовске власти практично немају контролу над северним делом земље, а Унмик стално смањује број својих припадника у тој области.

Фактичка подела

Саветник за Балкан из Међународне кризне групе Џејмс Лајон каже да је север већ практично одвојен од Косова и да међународна заједница тамо има врло мало утицаја, ако се изузму мировњаци Кфора.

"На делу је де факто подела и међународна заједница нема никакав утицај, нити контролу на северу - осим употребе бруталне оружане силе преко Кфора. Ни косовске институције немају апсолутно никакав утицај на северу Косова, а тако ће вероватно бити и у догледној будућности", каже Лајон.

Посматрачи Балкана кажу да Србија покушава да у уз помоћ Русије претвори ову де факто поделу Косова у де јуре одвајање - и рачуна да ће се Запад помирити са неизбежном реалношћу на северу Косова. Што се више буде одлагало слање Еулекса, то ће косовски Срби и њихове газде у Београду имати више времена да учврсте своју доминацију на северу.

"Чини ми се да би и Србија и Русија воледе да Запад каже да ће поделити Косово, да не би Србија и Русија морале то да кажу. То је исход који Србија и Русија сматрају најлогичнијим и најпожељнијим. Они би више волели да Запад испадне лош момак и начин на који то раде је врло мудар, јер ако дође до поделе, то ће бити учињено тако што ће Запад озваничити поделу", каже Лајон.

Неки посматрачи спекулишу да би на крају могао бити направљен потенцијални компромис - за који се залаже Србија - да Унмик остане на северу, док би Еулекс отишао на југ. Такав потез, који званичници УН и ЕУ за сада одбацују, учинио би вероватнијом идеју да Косово иде у правцу поделе.

Шеф Унмика Јоаким Рикер је недавно изјавио да на Косову може постојати само један правни простор и категорички је одбацио идеју о подели.

"По мом мишљењу, не би требало да буде географске, етничке или функционалне

поделе рада у сектору владавине закона између различитих организација, ни сада ни у будућности", казао је Рикер.

Међутим, у интервјуу који је 28. маја дао агенцији АП, Рикер је рекао да би мисија ЕУ могла да буде под кишобраном УН.

Тензије на северу Косова су у априлу ескалирале у демонстрације у којима је један полицајац УН погинуо, а повређено је неколико десетина људи. НАТО се боји да ће од његових војника бити затражено да обављају полицијске дужности, посао за који нису ни обучени, ни опремљени.

Високи представник ЕУ за спољну политику и безбедност Хавијер Солана треба да разговара о ситуацији на Косову са генералним секретаром УН Баном Ки Муном на маргинама конференције о Ираку, која се одржава 29. маја у Стокхолму.

Ако проблем не буде решен, северно Косово би могло постати проблематична зона "замрзнутог сукоба" - ничија земља, слична грузијским сепаратистичким регионима Абхазије и Јужне Осетије, или молдавској покрајини Придњестровље - каже Лајон.

"То је у потпуности замрзнути сукоб. Ту се налазимо сада и нема шансе да ћемо у догледној будућности видети решење овог проблема на начин како би то хтели Америка и највећи део западне Европе", закључује он.

(Слободна Европа)